

‘Wat moeten we nog met die koloniale monumenten?’

Twee jaar geleden trok hij zich terug uit het theater, nu doet hij zaken in koloniale standbeelden. Chokri Ben Chikha is back. 'Op straat werken is veel inspirerender.'

De Standaard – 30 juli 2010 – Door Wouter Hilaert

Hij zag er goed uit, vorig weekend in de Brugse Poort in Gent. Mooi in het pak, de dreads gekortwiekt, glunderend en met pretoogjes. Geruggensteund door de Congolese consul, plus een Gentse ambtenaar van de dienst Feestelijkheden, paradeerde Ben Chikha door de kleurrijke wijk.

'Ik ben hier zelf nog student geweest', vertelt hij kijklustigen die zich verzamelen rond zijn muziekkarretje met Afrikaanse sound. 'Nu wou ik iets terugdoen.'

Onderweg weidt Ben Chikha uit over zijn jeugd. Als enige 'bruine' in Blankenberge dacht hij dat de meester het over hem had, toen die begon over sergeant De Bruyne, de held van Congo, de trouwe koloniaal. Samen met luitenant Lippens werd De Bruyne in 1892 gruwelijk vermoord door Arabieren, toen hij in Kasongo hun slaven wilde bevrijden. In Blankenberge staat hun eremonument intussen al meer dan een eeuw op de zeedijk.

In Gent onthulde Ben Chikha, als 'cadeau van hem en de stad aan de multiculturele bewoners van de Brugse Poort', een schaalkopie van dat standbeeld op het nieuwe Pierkesplein. 'Een win-winsituatie', legt hij aan de micro uit. 'De kopieën worden vervaardigd in Afrika en zorgen daar voor werkgelegenheid. Hier koesteren we des te meer ons Vlaamse erfgoed.' Met de nodige egards zegt de Congolese consul 'merci' aan het Belgische beschavingsideaal.

Natuurlijk is dit een performance. Ben Chikha verplaatst ze dit weekend naar Oostende, waar hij binnen Theater Aan Zee een heus park wil openen voor dit soort koloniale monumenten. 'Een soort Mini-Europa, als attractie op de zeedijk', lacht hij. De hele actie, Heldendood voor de beschaving, past in Ben Chikha's bredere traject naar een doctoraat in de kunsten, over stereotypen als theatrale tekens.

Twee jaar geleden stapte hij uit zijn eigen groep Union Suspecte om te gaan onderzoeken waar hij voor stond, na hits als De Leeuw van Vlaanderen en Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen. 'Ik moest er even uit, op zoek naar nieuwe vormen en stof. Het is zoals met Sandra Kim: ineens wil iedereen je alleen nog "J'aime la vie, horen zingen. Ik wou mezelf nu weer provoceren: buiten de zaal, op een wandeling, minder vanuit één verhaaltje.'

Stereotypen

Anders is ook het frisse knipoogje waarmee Ben Chikha het omstreden monument voor Lippens en De Bruyne volledig in zijn waarde laat. Elk moralisme wordt aan het publiek gelaten. 'Het is geen lafheid, ik heb ook echt iets met de naïeve romantiek van dit soort monumenten: omdat ze ons zo in ons blootje zetten. Wat me boeit, is hoe ze nu gerecupereerd worden, ook door antikolonialen met hún stereotypen. Welke machtsmechanismen zitten er telkens achter?'

Aan het slot van Ben Chikha's speech grijpen ook 'de vrouw' en 'de homo' Lippens en De Bruyne aan om hun statement te plaatsen. 'Hun standbeeld leent zich daar ook geweldig voor, met die twee mannen die hand in hand staan en die naakte zwarte vrouw aan hun voeten. Het is "beschavend, in meer dan één betekenis. Dat beschavingsideaal is vandaag nog net zo actueel.'

Ben Chikha zelf is minstens genuanceerder gaan denken over kolonialisme, zegt hij. Zeker toen hij de jaarlijkse herdenking van ex-kolonialen bij Lippens en De Bruyne bijwoonde. Je krijgt daar op het eind een filmpje van te zien. 'De tristesse! De ex-kolonialen voelen zich totaal miskend en in de steek gelaten. Ik begon zowaar te lijden aan het stockholmsyndroom. Het is een heel dubbel verhaal.'